

MUZEUM I INSTYTUT ZOOLOGII
POLSKA AKADEMIA NAUK

ul. Wilcza 64
00-679 Warszawa

Tel.: 22 62 87 304
Tel./Fax: 22 62 96 302
E-mail: sekretariat@miiz.waw.pl

Warszawa, 25 października 2016 r.

Prof. dr hab. Kazimiera Wioletta Tomaszewska
e-mail: wiolkat@miiz.waw.pl

Ocena

osiągnięcia naukowego „Bioróżnorodność i taksonomia chrząszczy z nadrodziny Tenebrionoidea (Insecta: Coleoptera) w Polsce” oraz ocena działalności naukowej, dydaktycznej oraz popularyzacji nauki i współpracy międzynarodowej dr. Daniela Kubisza w postępowaniu habilitacyjnym

Po zapoznaniu się z dokumentami dostarczonymi do oceny stwierdzam, że spełniają one wszystkie wymogi formalne wynikające z Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym... z dnia 14.03.2003 (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.) i stanowią wystarczającą podstawę do przeprowadzenia oceny w postępowaniu habilitacyjnym.

1. Sylwetka Habilitanta

Dr Daniel Kubisz jest absolwentem Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jego praca magisterska (1982 r.) związana była z obserwacjami nad nietoperzami (Chiroptera) w jaskiniach Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Po ukończeniu studiów Habilitant rozpoczął pracę w Katedrze Entomologii Leśnej, Wydziału Leśnego, Akademii Rolniczej w Krakowie, gdzie pracował w latach 1983–1993, najpierw jako technik a następnie asystent. Od tamtej pory jego zainteresowania i praca skupiają się na owadach. W roku 1993 dr Daniel Kubisz podjął pracę w Instytucie Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN w Krakowie, najpierw na stanowisku specjalisty, następnie specjalisty badawczo-technicznego oraz opiekuna zbiorów entomologicznych ISEZ. Od 2011 r. Habilitant pełni funkcję kierownika Działu Zbiorów ISEZ. Praca badawcza dr. Daniela Kubisza dotyczy chrząszczy, głównie z nadrodziny Tenebrionoidea. Stopień naukowy doktora nauk biologicznych został nadany dr. Danielowi Kubiszowi w 2007 r. przez Radę Naukową Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN w Krakowie, na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Oedemeridae i Scruptiidae Polski (Coleoptera, Tenebrionoidea)".

2. Ocena osiągnięcia naukowego

Za osiągnięcie naukowe będące podstawą wszczęcia postępowania habilitacyjnego, dr Daniel Kubisz uznał monotematyczny cykl dziewięciu publikacji, w których podjęto problematykę występowania chrząszczy z nadrodziny Tenebrionoidea w Polsce, analizując zagadnienie pod kątem faunistycznym i taksonomicznym. Osiągnięcie zostało zatytułowane: „Bioróżnorodność i taksonomia chrząszczy z nadrodziny Tenebrionoidea (Insecta: Coleoptera) w Polsce”. W skład osiągnięcia wchodzi seria trzech monografii opublikowanych przez Uniwersytet Warszawski oraz Fundację *Natura Optima dux* w Warszawie, w latach 2012, 2014 oraz 2015, oraz sześć artykułów opublikowanych w czasopiśmie naukowych. Wszystkie trzy części monografii są trzy-autorskie. W dwóch częściach Habilitant jest pierwszym autorem, w jednej części jest drugim autorem. We wszystkich częściach z 40% wkładem pracy. Pozostałych sześć publikacji ukazało się w znaczących polskich czasopiśmie, punktowanych przez MNiSW (lista B): *Polskie Pismo Entomologiczne* (2 publikacje), *Wiadomości Entomologiczne* (1 publikacja), *Fragmenta Faunistica* (1 publikacja), *Genus* (1 publikacja) oraz w czasopiśmie czeskim *Folia Heyrovskyana* (1 publikacja). Są to artykuły z jednym lub kilkoma współautorami, uznanymi polskimi koleopterologami oraz specjalistą z Czech. W przypadku trzech artykułów Habilitant jest pierwszym autorem, w trzech kolejnych – drugim lub dalszym autorem. Oświadczenia współautorów wskazują, iż udział Habilitanta w większości tych prac był zasadniczy na każdym etapie ich powstawania i wynosił od 50% do 80% w przypadku czterech publikacji, 20% i 30% w dwu pozostałych. Trzeba też zauważyć, że udział tej miary specjalistów we wspólnych projektach, jest dodatkowym potwierdzeniem znaczenia badań podejmowanych przez Habilitanta.

Za podstawową i najważniejszą część omawianego osiągnięcia, Habilitant uznał trzutomową monografię (Iwan *et al.* 2012, Kubisz *et al.* 2014, 2015: *Tenebrionoidea [...]. Critical checklist, distribution in Poland and meta-analysis. Coleoptera Poloniae...*), liczącą łącznie 1694 strony (wraz z licznymi mapami i diagramami). Po raz pierwszy tego typu opracowanie wydane zostało w języku angielskim, z indeksem miejsc i miejscowości zawierającym nazwy polskie i odpowiadające im nazwy niemieckie używane w oryginalnych publikacjach. W monografii zebrano i przedstawiono informacje dotyczące występowania w Polsce wszystkich gatunków chrząszczy należących do nadrodziny Tenebrionoidea. Na podstawie materiałów zdeponowanych w kolekcjach muzealnych oraz opublikowanych w 562 pracach naukowych wykazano z Polski, z 4150 lokalizacji, 328 gatunków należących do 136 rodzajów zgrupowanych w 18 rodzinach. Monografia zawiera zaktualizowane dane o rozmieszczeniu (wraz z koordynatami UTM), biologii, systematyce i nomenklaturze badanych taksonów. Zamieszczenie map zasięgu całkowitego występowania gatunków oraz informacji o statusie ochronnym badanych gatunków chrząszczy poszerza też możliwości analiz i planowania dalszych badań. Nadażając za wymogami współczesnej nauki, wszystkie dane o rozmieszczeniu prezentowane w wersji drukowanej, wchodzi też w skład elektronicznej bazy danych, do których dostęp można uzyskać poprzez system Mapa Bioróżnorodności (<http://www.biomap.pl>). Istotne i cenne jest również zaprezentowanie przez autorów nowatorskiego podejścia do analizy danych (rozdział „Metaanaliza danych o

rozmieszczeniu”), prowadzące do podsumowania całości dostępnej wiedzy o rozmieszczeniu badanych gatunków na obszarze Polski oraz podsumowania historii badań nad poszczególnymi rodzinami chrząszczy, co ułatwi planowanie przyszłych badań. Tak więc oprócz aspektu dokumentacyjnego, odnajdujemy tu również aspekt poznawczy. Zaprezentowane w monografii podejście może też umożliwić zakończenie wieloletnich dyskusji na temat podziału Polski na krainy zoogeograficzne, prowadząc do zmiany prowizorycznego podziału na tzw. „krainy”, w system który będzie odzwierciedlał podział zgodny z właściwościami fizyko-geograficznymi poszczególnych części Polski, a więc związany ze zjawiskami biogeograficznymi.

Wszystkie trzy tomy monografii, przed opublikowaniem recenzowało dwóch uznanych koleopterologów, bardzo dobrze orientujących się w tematyce opracowania. Ja sama nie dostrzegłam istotnych uchybień w tej monografii i jestem pod wrażeniem jej zakresu i kompletności. Przygotowanie i ukończenie wszystkich części musiało być przedsięwzięciem nadzwyczaj czasochłonnym i wymagającym ogromu pracy. Jest to niewątpliwie najważniejsze krajowe opracowanie faunistyczno-taksonomiczne tej grupy owadów i jedna z ważniejszych monografii entomologicznych, jakie opublikowano w Polsce w ostatnich latach. Dodatkowo, powiązanie opublikowanych danych w formie papierowej z bazą elektroniczną może zapoczątkować rozwój nowoczesnych badań faunistycznych w naszym kraju.

Warto podkreślić, że monografia została wyróżniona przez Rosyjskie Towarzystwo Entomologiczne, jako najlepsza monografia zagraniczna w 2015 r.

Pozostałe sześć publikacji wchodzących w skład osiągnięcia to najważniejsze prace Habilitanta powstałe po doktoracie, poświęcone występowaniu w Polsce chrząszczy z rodzin Aderidae, Oedemeridae, Tenebrionidae, Mordellidae, Melandryidae, Tetratomidae, wchodzących w skład nadrodziny Tenebrionoidea. Stanowią one część wieloletnich badań Habilitanta nad Tenebrionoidea. W poszczególnych artykułach omówiono występowanie w Polsce gatunków kolejno opracowywanych rodzin, zweryfikowano dane wcześniejsze i podano niepublikowane dane z badań własnych Habilitanta oraz dane z kolekcji muzealnych. Publikacje te w znaczący sposób poszerzyły wiedzę o występowaniu w Polsce chrząszczy z nadrodziny Tenebrionoidea i stanowiły część prac, będących podstawą omawianej wyżej monografii.

To prawda, że w cyklu artykułów wchodzących w skład osiągnięcia nie ma prac opublikowanych w międzynarodowych czasopismach posiadających IF. Wynika to jednak ze specyfiki podejmowanego problemu i jego zakresu. Habilitant skupia się na krajowej faunie chrząszczy z nadrodziny Tenebrionoidea, co utrudnia publikowanie w wysoko punktowanych, zagranicznych czasopismach. Jednak Habilitant jest niewątpliwie niekwestionowanym specjalistą w tym zakresie.

Osiągnięcie naukowe dr. Daniela Kubisza przyczynia się w sposób istotny do aktualizacji stanu zbadania fauny Polski oraz zwiększa znajomość bioróżnorodności naszego kraju.

Uważam, że zarówno zakres tematyczny, jak i zawartość merytoryczna przedstawionego cyklu publikacji prezentuje dostatecznie wysoki poziom naukowy pozwalający na

uznanie za pracę habilitacyjną, spełniającą warunki zawarte w art.16 ust.2 „Ustawy o stopniach naukowych...”

3. Ocena pozostałego dorobku naukowo-badawczego i istotnej aktywności naukowej Habilitanta

Chociaż praca magisterska dr. Daniela Kubisza dotyczyła obserwacji nad nietoperzami, Habilitant już w czasie studiów zainteresował się owadami – chrząszczami z nadrodzin Cleroidea, Cucujoidea, Tenebrionoidea i Chrysomeloidea. I te grupy owadów stanowią główny przedmiot badań Habilitanta do dziś.

Głównym kierunkiem działań dr. Daniela Kubisza są badania faunistyczno-zoogeograficzne nad bioróżnorodnością chrząszczy Europy Środkowej, głównie terenów kserotermicznych i lasów o charakterze naturalnym. Współpracując z koleopterologami z głównych ośrodków naukowych w Polsce, Habilitant opublikował w tej dziedzinie 72 prace. Z badań w dziedzinie entomologii leśnej, Habilitant jest autorem lub współautorem 17 prac. Zajmując się problemami ochrony gatunkowej zwierząt i ich siedlisk, opublikował (jako autor i współautor) 15 prac. Wśród nich znajdują się opracowania w Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych, Czerwonej Liście Chrząszczy Górnego Śląska i Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt.

I to właśnie ta część dotychczasowego dorobku Habilitanta (trzy nurty), stanowiła podwaliny pod przedstawione osiągnięcie habilitacyjne. Warto tu wymienić, opublikowane jeszcze przed doktoratem klucze do rodzin Oedemeridae i Anthicidae (pozycje 22 i 44 z części D załącznika nr 6), opracowanie monograficzne rodzin Oedemeridae i Scaptiidae (pozycja 81), czy cykl prac o rodzinach Mordellidae i Scaptiidae (pozycje 42, 49, 54, 68, 70), w których zrewidowano występowanie przedstawicieli tych rodzin w Polsce.

Zainteresowania Habilitanta dotyczą również paleoentomologii. Głównie są to badania nad fauną chrząszczy z okresu eocenu (bursztyn bałtycki). Współpracując z badaczami z Polski, Czech i Niemiec, Habilitant opublikował 8 prac z tego zakresu, opisując 13 nowych dla nauki gatunków, 3 nowe rodzaje i jeden nowy podrodzaj; jest też współautorem metodyki i klucza do identyfikacji subfossilnych szczątków chrząszczy z rodziny Dytiscidae.

Ostatnie kilka lat działalności naukowej dr. Daniela Kubisza (okres po uzyskaniu stopnia doktora), to otwarcie na kolejny bardzo ważny nurt badań biologicznych powiązanych z badaniami molekularnymi. Projekty z zakresu ekologii molekularnej, filogeografii i genetyki konserwatorskiej chrząszczy, z głównych grup zasiedlających środowiska stepowe (Buprestidae, Chrysomelidae i Curculionoidea), realizowane we współpracy ze specjalistami z Polski oraz zagranicą, zaowocowały jak dotąd 11 publikacjami (od 2012 r.), w tym dziewięć prac ukazało się w międzynarodowych czasopismach z listy JCR.

Po uzyskaniu stopnia doktora w 2007 r. i z pominięciem cyklu 9 publikacji stanowiących

osiągnięcie naukowe będące podstawą wszczęcia postępowania habilitacyjnego, Habilitant opublikował 25 artykułów naukowych, jedną monografię i pięć rozdziałów w książkach [jedna z prac, z listy JCR, która ukazała się 26 maja 2016 r., nie została uwzględniona przez Habilitanta w wykazie (załącznik 6, podpisany 30 maja 2016 r.), ale pdf pracy jest zamieszczony w dokumentacji – artykuł w czasopiśmie Zootaxa]. Daje to łącznie 31 publikacji w okresie 2007–2016, a więc średnio 3,1 publikacji na rok. Wynik ten dowodzi dość wysokiej aktywności publikacyjnej Habilitanta po uzyskaniu stopnia doktora.

Spośród tych 31 publikacji, 21 (67,7%) ukazało się w języku angielskim, a 10 (32,3%) w języku polskim. Jedna publikacja jest samodzielna. Liczba autorów w pozostałych pracach waha się od dwóch do dziewięciu, przy czym Habilitant jest pierwszym autorem w pięciu publikacjach wieloautorskich (16,7%). Deklarowany udział Habilitanta w publikacjach współautorskich wynosi od 10% do 70%.

Wśród tych publikacji, znajduje się 11 prac w czasopismach z listy JCR. Nie jest to może zbyt duża liczba, ale też nie jest bardzo mała (średnio powyżej jednej publikacji rocznie). Należy zauważyć, że dwie kolejne prace zostały zaakceptowane do druku. Ważne jest również to, iż prace opublikowane zostały w większości w bardzo dobrych czasopismach, takich jak: *Molecular Ecology*, *Journal of Insect Conservation*, *Animal Conservation*, *Insect Conservation and Diversity*, *Botanical Journal of the Linnean Society*. Są to jedne z najlepszych periodyków w swojej dziedzinie, za które MNiSW przyznaje 35–40 punktów, a więc należą do czasopism, o wysokim współczynniku IF.

Wszystkie 11 publikacji, to prace wieloautorskie, przy czym liczba autorów waha się od dwóch do siedmiu. Habilitant jest pierwszym autorem w dwu publikacjach. We wszystkich pracach, deklarowany udział wynosi od 10% do 40%, najczęściej 20% (sześć publikacji). Nawet, jeśli rola Habilitanta nie jest wiodąca, to współpraca z uznanymi specjalistami, genetykami i ekologami molekularnymi, i udział w projektach, których wyniki są tak dobrze publikowane, świadczy o uznaniu wiedzy eksperckiej dr. Daniela Kubisza. Ponadto, jest pięć publikacji gdzie wkład Habilitanta wynosi 50–70% i łączna liczba publikacji po uzyskaniu stopnia doktora jest stosunkowo duża, co powoduje, że **łączny wkład i dorobek dr. Daniela Kubisza jest moim zdaniem zadowalający**.

Cały dorobek publikacyjny dr. Daniela Kubisza składa się ze 123 publikacji (w tym kilka książek i monografii), a więc jest ilościowo duży. Sumaryczny Impact Factor dorobku naukowego Habilitanta według listy Journal Citation Reports (JCR) wynosi 22,411.

Całkowita liczba cytowań publikacji Habilitanta bez autocytoowań, według stanu w bazie Web of Science (Core Collection) z dnia 24 października 2016 r. wynosi 39 (55 łącznie z autocytoowaniami), a indeks Hirscha wynosi 5 (w Załączniku 6 dokumentacji Habilitant podaje odpowiednio 120, 164 i 7, co zbliżone jest do stanu z dnia 24 października 2016, wg Web of Science (All Databases): liczba cytowań 126 bez autocytoowań, 171 z autocytoowaniami i H=7. Różnice wskaźników pomiędzy zakładkami Core Collection a All Databases bazy Web of Science, wynikają w głównej mierze z liczby uwzględnionych w nich publikacji Habilitanta (15 publikacji w Core Collection i 90 publikacji w All Databases).

Uwzględniając uprawianą przez Habilitanta dyscyplinę, powyższe wskaźniki należy uznać za zadowalające lub wręcz wysokie. Wskazują one, że wyniki badań Habilitanta są znane specjalistom tej tematyki i przez nich cytowane.

Habilitant uczestniczył w realizacji sześciu krajowych projektów badawczych (dwa projekty finansowane przez NCN, dwa przez MNiSW, jeden projekt KBN oraz projekt PHARE). Jednym spośród tych projektów, realizowanym w latach 2010–2013, finansowanym przez MNiSW, kierował.

Habilitant był nagradzany za swoją działalność naukową. Otrzymał wyróżnienie Rosyjskiego Towarzystwa Entomologicznego za monografię *Coleoptera Poloniae: Tenebrionoidea* (pozycje 4, 8 i 9 osiągnięcia – Załącznik 6), jako najlepszej monografii zagranicznej w 2015 roku (wspólnie z prof. dr. hab. D. Iwanem z Muzeum i Instytutu Zoologii PAN oraz dr. P. Tykarskim z Uniwersytetu Warszawskiego) oraz wyróżnienie Wydziału II Nauk Biologicznych i Rolniczych PAN za cykl artykułów pt. "Genetyka konserwatorska chrząszczy zasiedlających reliktywne biotopy kserotermiczne" (2013) (wspólnie z dr. hab. Ł. Kajtochem, ISEZ PAN).

Wyniki swoich badań dr Daniel Kubisz przedstawiał na 12 konferencjach, sympoziach i spotkaniach krajowych i międzynarodowych. Był współautorem ośmiu referatów (dwa wygłoszone na konferencjach międzynarodowych i sześć na konferencjach krajowych) oraz sześciu posterów (pięć przedstawionych na konferencjach międzynarodowych i jeden na konferencji krajowej).

4. Ocena w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej

Dr Daniel Kubisz posiada dość duże doświadczenie w pracy dydaktycznej, nabywane od początku swojej pracy zawodowej na Wydziale Leśnym AR w Krakowie (1982–1993), gdzie pełnił też funkcję opiekuna Sekcji Entomologicznej studenckiego Koła Naukowego. W latach 2007–2010, prowadził wykłady dla studentów Wydziału Rolniczego Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, a w latach 2008–2010, wykłady dla studentów Wydziału Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie.

Habilitant jest członkiem Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, Śląskiego Towarzystwa Entomologicznego (w latach 2000–2004 pełnił funkcję wiceprezesa), Asocjacji Zoologiv Zachidnoji Ukrainy, The Palaeoentomological Society oraz Towarzystwa Ochrony Puszczy Białowieskiej (w latach działalności towarzystwa).

Był nagradzany za swoją działalność. Otrzymał Złoty Medal za Długoletnią Służbę nadany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (2014 r.) oraz Złotą Odznakę Polskiego Towarzystwa Entomologicznego (2010 r.) w uznaniu szczególnego wkładu pracy w rozwój PTE.

Jest uczestnikiem Krajowej Sieci Informacji o Bioróżnorodności, jako koordynator programu w ISEZ PAN i przedstawiciel ISEZ w Radzie Sieci (2004–2016) oraz projektu „Mapa Bioróżnorodności Polski w światowym systemie integracji danych o różnorodności biologicznej”, finansowanym przez MNiSW, będąc koordynatorem nadrodzin Cleroidea, Cucujoidea i Tenebrionoidea (od 2010 r.) w podprogramie „Coleoptera Poloniae”.

Pełnił różnorakie funkcje w radach redakcyjnych czterech krajowych czasopism i serii wydawniczych (członek, sekretarz, redaktor naczelny). Jest członkiem ośmiu krajowych i zagranicznych organizacji i towarzystw naukowych.

W ramach popularyzacji nauki udzielił wywiadu na temat zbiorów entomologicznych ISEZ dla TVP Regionalna (2015 r.).

Realizując współpracę naukową, Habilitant wyjeżdżał w latach 1994–2012, do Muzeum Przyrodniczego Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie (w sumie 6 miesięcy), w tym uczestnicząc w ekspedycjach badawczych.

Habilitant brał udział (jako autor lub członek zespołów autorskich) w przygotowaniu pięciu ekspertyz m. in. o oddziaływaniu dużych przedsięwzięć inwestycyjnych na faunę entomologiczną, a także ekspertyz ważnych dla planowania ochrony populacji rzadkich gatunkach owadów i zarządzania ich siedliskami. Jest członkiem zespołu eksperckiego powołanego przez Instytut Badawczy Leśnictwa dla prowadzenia monitoringu entomologicznego Puszczy Białowieskiej (program realizowany od 1988 r. do chwili obecnej).

Dr Daniel Kubisz zyskał uznanie eksperckie w zakresie uprawianej dyscypliny naukowej, co wyraża się powierzeniem Mu opiniowania 143 manuskryptów artykułów naukowych, dla 19 czasopism krajowych i zagranicznych, w tym dla trzech czasopism z listy JCR.

Wniosek końcowy

Podsumowując dorobek naukowy kandydata do stopnia doktora habilitowanego, stwierdzam, że osiągnięcia naukowe dr. Daniela Kubisza po uzyskaniu przez Niego stopnia doktora stanowią znaczny wkład w rozwój reprezentowanej dyscypliny nauki oraz są dowodem istotnej aktywności naukowej Habilitanta.

Wniosek Pana dr. Daniela Kubisza o nadanie mu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk biologicznych w dyscyplinie biologia uważam więc za uzasadniony i uprawniony. Wnoszę zatem o dopuszczenie dr. Daniela Kubisza do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Prof. dr hab. Kazimiera Wioletta Tomaszewska

